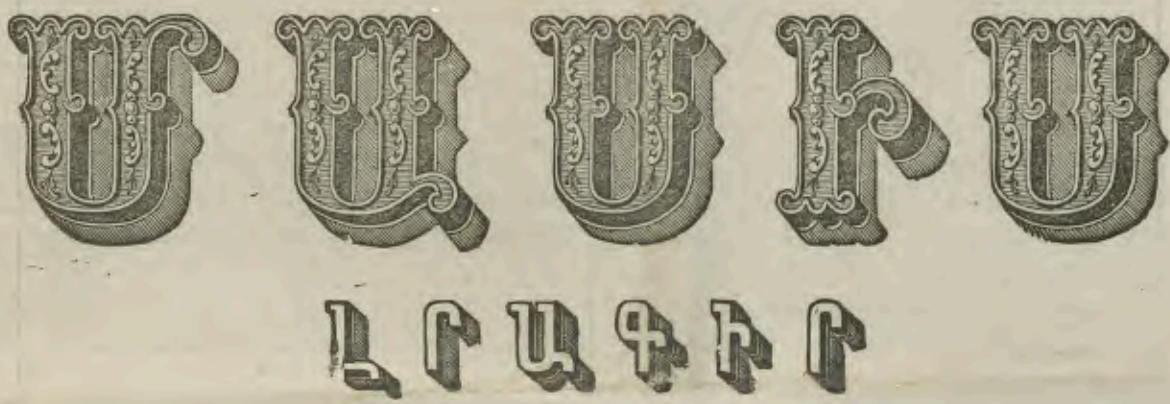

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեդալիտե.
Վեցամսեայ 3 1/2 „ „ „
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դուրուշ է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
տարադրութիւնները ամեն ամսայ 1 ին եւ
15 ին կըստինք :

Դաւա երթալիք լրագիրներուն համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ
իցէ գրութիւն Խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի. եւ ասոնց համար ծախքը խըր-
կողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ՀՈՒՏԵՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԵՌՈՒՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 28 Հոկտ.

« Եւրոպէան կայսրը ինչ հաստէ »

Սեպտեմբեր 27 Հոկտ.

« Կալեդոնիայի նախագահ Կառապոլիսը
Մենատորի Ռուսի կամար Ռեկտիկի կամ
սին տեղ արտադրի գործող պաշտօնեայ
կարգեցաւ »

« Տանիմարայի հետ խաղաղութեան
գաղափարութիւնը իրարիկ օրը պիտի ստու-
րագրուի »

Թուրքիոյ 25 Հոկտ.

« Խորհրդարանն երէկ բացուեցաւ :
Քաղաքը հանդարտութեան մէջ է »

« Լամարմորա զորապետը սեպտ. 15ի
գաղափարութեան դեպքանական դրու-
թիւնները խորհրդարանին ներկայացուց »

« Լանձա պաշտօնեան Լատիոյ մայ-
րաքաղաքը Ֆիորենտինա փոխելու օրինաց
առաջարկութիւնը ներկայացուց »

Սեպտեմբեր 27 Հոկտ.

« Եւրոպէան կայսրը հաս հաստէ »

« Սոնալ զորապետը յանուն Ս.
Ս. Լեքթոր Լանտուէի երկու կայսրերը
բարեկեցութեամբ է »

Եւրոպայի 28 Հոկտ.

« Եւրոպայի ընդհանուր ժողովին մէջ
այսօր Սահմանադրութիւնն աւելցւած քը-
ւէի դրուեցաւ եւ անհապաճ ծախսարու-
թեամբ »

« Եւրոպայի մէջ խաղաղութիւնն ու միա-
բանութիւնը կը արիւն »

Եւրոպայի խորհրդարանին գաղափարն
առթիւ՝ որ ամեն տարի սովորաբար արշան
եղանակին կը հանդիպի, խորհրդարանին
անդամներն և կառավարութեան պաշտօն-
եայներն Եւրոպայի գաղափարները կը պարտա-
ն և իւրաքանչիւրը մասնաւորապէս իրենց
ընտրող քաղաքացի և ժողովրդի պահանջ-
ութիւնները, ի պատիւ իրենց դաւաճա-
րած Սիմփսոնները կամ ժողովրդական
ժողովներու մէջ բանախօսութիւններ կընեն
Ժամանակին քաղաքականութեանը վրայ,
կառավարութեան ընթացքին վրայ, երկ-
րին անտեսական վիճակին վրայ, և այլն
և այլն : Եւս պարագայներուն մէջ թէ՛
Եւրոպայի ժողովուրդն և թէ՛ ընդհանուր
Եւրոպայի լրագիրներն և թերեւ իսկ քա-
ղաքացիներն իրենց յորդ ուշադրութիւն-
ը Սիմփսոններուն մէջ եղած բանախօսու-
թեանը վրայ կուզեն, իրաւաւորապէս պաշ-
տօնէից խօսածներուն վրայ, որոնք երբեմն
քաղաքական ծանր խնդրոց վրայ կարեւոր
յայտարարութիւններ կամ լուսաստու տե-
ղեկութիւններ կընծայեն :

Եւս օրերս ալ գարծեալ Եւրոպայի
միջիններուն ժամանակն ըլլալով, եւրո-
պական լրագրաց էջերը ինչ անգիւղական
բանախօսութիւններով, և ասոնց մէջ առ-
այժմ նշանաւորն է ըրա Սիմփսի հոկ-

տեմբեր 19 թուով Քինկի Լայնի ժողո-
վրդեան առջև խառնած, որուն մէջ Եւրո-
պայի լրագրաց կամայականութեան քաղաքա-
կանութիւնը պաշտօնական եւ և, Եւրո-
պայի պատերազմին մօտ օրերս վերջա-
նախ անհար կը դառնի, և քիչ ժամա-
նակէն Պաշտօնի մէջ մեծամեծ փոփո-
խութիւններ ըլլալը կը ծանուցանէ :

Եւրոպայի Եւրոպայի գաղափարը պաշ-
տօնեայ Պ. Կրատիքին ըրած երեք բա-
նախօսութիւնը Պոլիտիկ, Լիբերալ և
Մանիքիսթի մէջ : Պ. Կրատիքին՝ քա-
ղաքական նկատուածներէ շարժեալ՝ ամեն
բան վարդի գոյնով կը տեսնէ Եւրոպայի
մէջ, և այնպիսի գաղափար նկարագիր մը
կընէ Եւրոպայի անտեսական վիճակին վրայ,
որ իրաց ստոյգ վիճակին առջև ընդգիւն-
պատկեր մը կը կազմէ :

Օրինակի համար՝ Լիբերալի մէջ,
որուն առեւտրական արագ զարգացումն ու
արդի յաջող վիճակը կը պատճառեն Պ.
Կրատիքին, գրաւական ստատիկ ներդու-
թիւն մը կայ Լիտուի պանդային և բազ-
մաթիւ գործարարներու անանկութեան
պատճառեալ : Բանախօսի առեւտրին
վրայ տիրած անստուգելութիւնն և նոյն վա-
ճաքին անհարգ ելեւէջներն ալ ոչ նուազ
փաստ պատճառեցին վաճառականութեան
Լանքաշայի բանախօսի գործարարնե-
րը՝ որ այս տարի բաւական գործել սկը-
սեր էին, նորէն գոյնով սկսան՝ չէ թէ
բանախօսի նուազութեան, այլ մանաւանդ
առեւտրական կործանումներու պատճա-
ռաւ :

Միւս կողմէն բանախօսի գործառու-
րաց օգնութիւն մատակարարող կեղծու-
նական յանձնաժողովին հրատարակած վեր-
ջին տեղեկագրէն կը հասկցուի, որ սեպտ. 24ին
42-973 գործաւոր աւելցան էին այն
գործաւորաց վրայ, որոնք շարժեալ քանի
մ'օր միայն գործ ունին, և 33,725 գոր-
ծաւոր ալ բնաւ գործ չունեցողներուն
վրայ աւելցան են : Հետեւեալ 15 աւել-
մէջ՝ անգործ մնացողներուն թիւն աւելն
մեծցեր է : անանկ որ գաղափար յանձնա-
ժողովներէ օգնութիւն ստացող գործա-
ւորաց թիւն ամեն շաբթու 5-6 հազար
աւելնալով վրայ է : Միայն Պաշտօնը ա-
նուն փոքրիկ քաղաքին մէջ 7000 գործա-
ւոր անգործ մնացած էին հոկտ. 7ին, և
ասոնց կանայքն ու որդիքն ալ հաշուելով
20 000 հոգի անգործ և առանց հայր
մնացած են : Եւս Եւրոպայի երկուսիցէ
կան ինքնուրուշ Եւրոպայի թիւն, որոնք
մարդ զուլ մէկ չլինել օգնութիւն կըն-
դունին շաբթու, կան ալ որ հազիւ կես
չլինել կ'ստանան շաբաթ մը ապրելու հա-
մար :

Եւս վիճակը ինչպէս կը տեսնուի, Պ.
Կրատիքին ըրած երջանկաբար նկարագրէն
շատ հեռու է :

Լատիոյ երեսփոխանաց խորհրդա-
րանը հոկտ. 12/24 երկուշաբթի օրը բաց-
ւելով, պաշտօնէից նախագահ Լամարմո-
րա զորապետը սեպտ. 15ի գաղափարու-
թիւնը և անոր վերաբերեալ դեպքանա-
կան թղթակցութիւնները գիւլանին ներ-
կայացուց յայտարարով մը :

Եւրոպայի գործող պաշտօնեայ Պ. Լան-
ձա ալ մայրաքաղաքին Ֆիորենտինա փո-

խաղաղութեան առաջարկութիւնը ներկա-
յացուց, և ինչպէս որ շուտով քննու-
թեան դրուի :

Պաշտօնէից յայտարարը կը ծանու-
ցանէ թէ կառավարութիւնը սեպտ. 15ի
գաղափարութեան վաւերացումը քաղա-
քական հարկ մը կը համարի, և համոզ-
ւած է թէ յիշեալ գաղափարութեան
ծաղիկը օգնութեան կասկածաւած անպա-
տեհութիւններէն անհամեմատ դերադոյն
են : Մայրաքաղաքին փոխադրութիւնն
ալ մեծ զոհեր կը պատճառէ, կըսէ,
երկրին, բայց արդիւնքը պիտի ըլլայ օտար
զօրաց Լատիոյ հոգին հեռանալը, և
Հոմար խնդրոյ վերջնական և զոհացու-
ցիլ լուծում մը պատրաստելը :

Եւրոպայի գաղափարն Եւրոպայի թու-
թեան մէջ՝ Պարիզի խաղաղական դե-
պտ. 15. Եւրոպայի մէկ ծանուցալորը
կայ, որուն մէջ Պ. Եւրոպայի գաղափար-
ութեան վրայ եղած բանախօսութիւնները
պատմելէ ետեւ՝ յայտարարութիւն կընէ
թէ յիշեալ գաղափարութիւնն ինչ որ ը-
սած է՝ անկէ աւելի նշանակութիւն մը
չունի : այսինքն թէ Լատիոյ խօսք կու-
տայ որ Հոմար ձեռք բերելու համար
բուն միջոցներ չբանցընէ :

Թուրքիոյ երկաճ հեռագրաւոր մը կը
ծանուցանէ թէ երեսփոխանաց ժողովը
մայրաքաղաքին փոխադրութեան խնդիրը
քննելու համար յատուկ յանձնաժողով
մը կարգեր է, որուն անդամներն ամենն
ալ սոյնառաջարկութեան նպատակով են :

Մարտի Լիթուի լրագրին խօսքին
նայելով՝ Թուրքիոյ գահակալոյս դուքսն
Լատիոյ մայրաքաղաքին Ֆիորենտինա փո-
խադրութեան դեմ բողոք մը գրեր, Եւրո-
պական տեղութեանց պիտի զրկէ եղեր :

Հոմարի հոկտ. 11 թուով գրուած
նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Եւրոպայի
գահակալոյս թագաւորին և Հոմարի կա-
ռավարութեան մէջ հաղորդակցութիւն
ները կը յաճախեն այլ միջոցն, և աւա-
ղալայ իւսմբեր կազմող Պաշտօնեան
ժողովին ալ նորէն մեծ եռանդով գործ
ունենլ սկսած է : Սեպտ. 15ի գաղափար-
ութիւնը չլրացաւ յուսարեկ ընել Լատու-
իոյ թիւնակները : Եւրոպայի թիւնը ընդ-
լու համար Լատիոյ կառավարութեան
թախած վերջին աղաւ ձիւքնն ալ ա-
պարդիւն եղան և պիտի ըլլան քանի որ
աւաղախները պաշտօնականութիւն ու քա-
ղափարութիւն կը գտնեն Հոմարի երկրորդ-
րուն մէջ :

Սեպտ. 15ի գաղափարութեան առ-
թիւ Պաղղոյ կառավարութեան կող-
ման Հոմարի կառավարութեան գրուած
նամակն անպատասխան չմնաց :

Հոմարի կառավարութեան արտաքին
գործող պաշտօնեայ կարգինալ Միթոնէլի
ծանուցալոր մը զրկած է, որուն մէջ յայտա-
րարութիւն կընէ թէ քահանայապետա-
կան կառավարութեան պաշտօնագիրը ոչ վերջ-
նական գաղափարութեան մը հիմ և ոչ ալ
պատասխանեայ մը տեղի առաջ դրութիւն
մը համարիլ : այլ նորին սրբալիութիւնը
դեպքերուն ընթացքը պիտի գիտն ուշա-
դրութեամբ, և ըստ այնմ իր բռնելը
զիքը պիտի կարգադրէ եղեր :

Եւրոպական լրագիրները Ռուսաց
Պ. Եւրոպայի կայսր և կայսրուհոյն
Սիւ ճանապարհորդութեանը քաղաքա-
կան մեծ կարեւորութիւն մը տալով, զա-
նազան երթադրութիւններ և երկար բա-
րակ խորհրդածութիւններ կընեն վրան :

Բոս մեզ յիշեալ ճանապարհորդու-
թեան արդիւնքն ուրիշ բան չկրնար ըլ-
լալ առ այժմ՝ բայց եթէ Պաղղոյ և
Ռուսոյ կայսերաց մէջ բարեկամութեան
կապերը նորէն սեղմել՝ որ Լեհաստանի
խնդրոյն պատճառաւ թուցած էր :

Եւրոպէան կայսրը վե հաւանա ճանա-
պարհորդներուն համար խիստ փառաւոր
ընդունելութիւն պատրաստել տուաւ Սի-
սի մէջ, և հոկտ. 15/27ին ալ անձամբ պ-
ցելութեան դնաց անոնց :

Պաղղոյական Բրէս լրագիրը Ս. Եւրո-
պայի գրուած նամակէ մ'առնելով՝ կը
ծանուցանէ թէ անցեալ յուլիս 23ին Եւ-
րոպայի Բրուսոյ և Ռուսոյ կառավա-
րութեանց մէջ գաղափար գաղափարութիւն
մ'եղեր է, որով Բրուսոյ և եթէ հարկը
պահանջէ նաեւ Ռուսոյ կառավարու-
թիւնները կը խոստանան եղեր օրինել Եւ-
րոպայի եթէ Լատիոյ և Պաղղոյ հետ
պատերազմի բռնուելու հարկադրի :

Ս. Եւրոպայի լրագրաց մեծ մասն ալ
այսպիսի գաղափար գաղափարութեան մը
գոյնութեանը կը հաւատան : բայց կը հա-
ւատեն թէ միայն Լեհաստանի նկատ-
մամբ եղած է :

Ճարտի մէջ այս օրերս կարեւոր
անցքեր կանցնին, զորոնք անօգուտ չըլլար
ծանուցանել մեր ընթերցողաց :

Եւս հետաքրքրաշարժ երկրին տար-
րինակ յատկութիւններէն մէկն է նաեւ
իր կառավարական գրութիւնը : Պայսրը
կամ վեհապետը՝ որ Թագաւորն կը իրաւ-
իւն մը իշխաններ կամ նախարարներ ունի
որոնք Տայիմիս կը կոչուին, և բոլոր եր-
կրներուն տէրն են : մէկ քանին աւ-
բաւ հարստութիւն ունին, Տերութեան
ընդհանուր գործող վարչութիւնը Թայ-
քունին ձեռքն է, բայց Տայիմիսներուն
իւրաքանչիւրն ալ իրենց երկրին բայցարձակ
տէրն ու իշխանն են : զօրաժողով կընեն,
բերեք կամ քաղաքներ կը շինեն, նաւա-
խուժք կը պահեն :

Եւս զրութիւնն հին ժամանակներէ
ի վեր կանոնաւորապէս կը շարունակէր
Ճարտի մէջ մինչև որ Եւրոպայից հոն ոտը
կոխեցին : Եւս Եւրոպայի Թագաւորն՝ որ հա-
մեմատաբար լուսաւորեալ մարդ մը կը հա-
մարուի, ասկէ քանի մը տարի առաջ
գաղափարութիւններ ըրաւ եւրոպական
ագագ հետ : Տայիմիսներէն շատերն այն
գաղափարութիւններն իրենց շահուն փա-
սակար դատելով՝ չուղեցին ճանչել, և
Թագաւորն ալ անոնց հետ մաքաւելու կա-
րող չըլլալով, թուցաւ որ Եւրոպայի
կառավարութիւններն ուղղակի Տայիմի-
սներուն հետ գործեն իրարիկ դնեն :

Եւս վերջիններուն մէջ ամենէն հա-
րուստ և հզօրն է Եւրոպայի իշխանը :
Ունեցած հարստութիւնը հարիւր միլիոն
և աւելի Ֆրանքի կը հասնի : Իր երկիր-
ները Միմոն—Մաքի ներքին երկրորդ-
ութեամբ տարածուած են, և ամեն ու-
րաւ վիճակը բերը երով պաշտպանուած են :

Իր զորավարներուն հրաման ըրեր է որ օտար նաւ մը ներքէն անցած ժամանակ՝ ուժակոծեն։ Եւս հրամանը կատարուեցաւ։ Եւսանով՝ Եւսանով իշխանը յայտնաւէտ լինելու համար Եւրոպացու հետ։ Մեղրեանքը՝ որ ամենէն աւելի շահ ունին այս խնդրոյ մէջ, անցեալները ծովային մեծ գործընթակն և 3500 ալ ցամաքային զօրք ուժակոծելով՝ Քարսի բերդերը զարնելու պատրաստուեցան։

Նոյն միջոցին Պարսկոյ կառավարութեան կողմէն նոր հիւպատոս մը Սեւոս (Քարսի մայրաքաղաքը) հասնելով, զօրք քննեց հասկնալ որ համայն Եւրոպացու շահուն կը վերաբերէր։ Ուստի միաբանեցաւ Մեղրեոյ հիւպատոսին հետ և վերջնապէս մը ստորագրեցին տուին Քարսի կառավարութեան։ Միանգամայն Չինաստանի ջւարներուն մէջ պարտող զարկական նաւախուժքը Քարսի ջուրերը մտաւ։

Հորանապէս նաւական գործութեան հրամանատարն ալ նոյն կարծիքն ընդունելով, երեք Եւրոպական տէրութեանց նաւախուժքերը օգոստոս 22ին ճանաչեալ լին զէպ ի Սիմոն—Սաքի ներքոյը։

Փարսիէն եկած հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ դաշնակից նաւախուժքերը Սիմոն—Սաքի ներքոյը դարձեր անցեր են, և Քարսիքը ալ ներք ի յաւաքով հաշտութիւն խնդրեցին։

Եթէ երբեք եկած վերջին լուրերէն կիմանանք թէ կառավարութեան և ազգային ժողովին մէջ ծագած անհամաձայնութիւնը՝ որ Յունաստանի նոր ազգական կ'ստանալ, խաղաղութեամբ լուծուելու երես բռնած է։ Հոկտ. 16/28ին՝ որ թագաւորին նշանակած պայմանագրին էր, ազգային ժողովը նոր սահմանադրութիւն ամրոցը քուէի դնելով՝ եռանգաղին ծովահարութեամբ ընդունեցին։ Եւս օրն ալ պետական տոնակն մը հաստատութեանը հաւանութիւն տուեր է։ Կանապէս Օթոմ թագաւորին վերջին պաշտօնէն համար արեւած քաղաքական իրաւունքէ զրկուելու վճիռը կոտորէ։ Իսկ թագաւորին դիմած յայտարարութեան արեւելքը պատասխանը սահմանադրութեան քուէէն ետք քննելու ուրոշում ըրեր է, և կը յուսացուի որ թագաւորին առջադրած բնութեան նոր օրէնքին քննութիւնն ու որոշումն ալ պայմանագրովին լրանային՝ այսինքն հոկտեմբերի վերջէն առաջ կը կատարուի։

Մարտ—Ապրիլի իշխանութիւնն անցեալները նոր օրէնք մը հաստատած էր, որով օտարականաց իրաւունքը կատար իշխալ իշխանութեան մէջ անշարժ կալուածոց տէր ըլլալու, միայն թէ՛ անոնք որ քրիստոնէութեան որ և է մէկ ձիւղին չեն վերաբերիր՝ այս իրաւունքէն զրկուած էին։

Եւս օրէնքին դէմ բազմաթիւ կառավարութեանց զեպարաններ զիտողութիւն ընելով իշխաններ են որ իրենք ալ կը պարտաւորին փոխադարձաբար նոյն օրինոք վարուիլ Մարտ—Ապրիլի ցուցն հետ։ Եւս դիտողութեանց վրայ Քուզապէն ալ նոյն օրէնքը չափաւորելու խօսք տուեր է։

Ալեքսանդրէն հոկտ. 31 թուով հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ Տաւնիսիսի հետ հաշտութիւնն առջի օրը ստորագրուեր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այստեղիկան գանձուն յառաջիկայ 1865 տարւոյն ելմով հաշուելիով պատարաստուած ըլլալով, վերջնական քննութեանն ու որոշմանը համար հինգշաբթի օրը Բ. Գուռն ընդհանուր ժողով մ'եղաւ, ուր հրաւիրեալ ներկայ էին տէրութեան բոլոր բարձրաստիճան նախարարները։ Առաւել թէ վաղը կ'ըստին վերջնական պիտի զուգարուին։

Օգոստոսիս. Ինքնակալն հրաման ըրաւ որ կայսերական կառավարութեան

կողմէն Եւսանովի և Բուսիլի դաւաճանքը զրկուած քննիչները վերջնական կերպով Կ. Պոլսի դաւաճան։ Եւս Գուռնի և Հէրսէի դաւաճաց քննիչ Սեմ. Քէֆուքի Եֆէնտին մայրաքաղաքը վերադարձած է։

Ա. սեմ. Եֆէնտ Ս. Եֆէնտ Եֆէնտին և Քիւլապէն ալ քիչ օրէն կ'ապաստուին։ Եւս քիչ մը զատ՝ արքունի արոց միւս ցօրէններն հաւաքելու համար դաւաճանները զրկուած պաշտօնատարներն ալ կ'ոյսերու կան հրամանու Կ. Պոլսի կանչուած և մէկ քանին ալ եկած են։

Մեղրեան Լ. Եֆէնտ Եֆէնտ լրազերին մէջ կը կարգանք թէ Մեքսիկայի կառավարութիւնը Բ. Գրան քով արտաքուց կարգի դեպտան մը զրկած ըլլալուն համար, կայսերական կառավարութեան կողմէն ալ յատուկ լիազօր դեպտան մը Մեքսիկա պիտի զրկուի, և այս պաշտօնն ալ Պարսկաստանի նախարգ Օսմանեան դեպտան Հայտարէ Եֆէնտին պիտի յանձնուի։

Նոյն լրագրին դրածին նոյեմբ. 1-ի միջի ընդհանուր կառավարչ Կ. սեմ. Քապուլը փաշան ալ հրոժարական արեւած ըլլալով, տեղն ուրիշ մը պիտի անուանի։

Այստեղիկան հրամանաւ՝ Սելայքի դայմագամ Մուսթաֆա Քէֆէնտ Եֆէնտին Մեքսիկայի դայմագամ անուանեցաւ։

Պարսկոյ դայմագամ Մերի Եֆէնտին Պիլանի դայմագամ անուանեցաւ։ Իզմիրի օստիկանութեան տեսուչ Ի. մին պէյը Ուլայեայի դայմագամ անուանեցաւ։

Հաշուակալութեան տեսնին անդամներէն Պալմաճի Երիւթիսի պէյին առաջին կարգի պաշտօնատարութեան առաջին աստիճանին հետ երկրորդ կարգի Մեքսիկայի պատուանշան արուեցաւ։

Պայմանագրութեան (քովիլաթ) արքանորէն Քահրէ Եֆէնտին (քովիլաթ) արքայի Սահիհի անօրէն անուանեցաւ։

Հաշուակալութեան տեսնին անդամներէն Բաւմ Եֆէնտին երկրորդ կարգի պաշտօնատարութեան երկրորդ աստիճանաւ անուղղակի արոց հաշուակալի օգնական անուանեցաւ։

Արաքայի Սահիհի անօրէն Իսահմէ Եֆէնտին հաշուակալութեան տեսնին Միւսէ իլլ անուանեցաւ։

Պարսկալ կայսերական հրամանաւ՝ Տիւրքիէի դայմագամ Մայիս փաշան Միսիսի դայմագամ անուանեցաւ։

Բեւանի դայմագամ թէֆէնտ փաշան Քեֆուքիի դայմագամ անուանեցաւ։

Երաքութեան բարձրագոյն տեսնին օրէնդրական դիւանին անդամներէն Ելի պէյը նոյն տեսնին առաջին թարգման անուանեցաւ։

Պարսից Ա. Հաք իւր գոհարաւորը կենդանադիր զրկեց Բարձր, մեծ եպարքոս Փուսա փաշային և արտաքին գործոց պաշտօնէն Բարձր Եւս փաշային։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Նորին կայսերական վեհապետութեան րանակին համար պէտք եղած գէյթ և սիւլիւր եղբոր աւաւ ուղղ վաճառականները կը հրաւիրուին ներկայ ամբոյս 28 ինչորեքշաբթի օրը պատերազմական գործոց պաշտօնատան մէջ Տարք Եւսայի կողմը գտնուիլ՝ մէկ մէկ օրինակ ալ հետեւելին բերելով։

21 հոկտեմբեր 1864

Ի. Գուռն Սպարապետի

Ե. Օ. Դ.

Ֆեֆայի Օսմանիէ անուան չոքեկաւարութեան ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ նոյն ընկերութեան շոքեկաւարները նամակ չալտի ընդունին։

Բայց արքունի թղթատարութեան ծրարներուն փոխարքութեան անոնց վրայ ըլլալով, յիշեալ շոքեկաւարները նամակ զրկուելուն պատահեաւ պէտք է որ նամակնին Եֆէնտին կայսերական նամակաւոր և Վարլիթի թղթատարութեան տեսնին կամ զրկեն։ Շոքեկաւարներուն եկած ժամանակն ալ յիշեալ տեղերէն փնտռեն նամակնին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային Բարձրական ժողովն հինգշաբթի աւուր նամին մէջ Գ. Եր. Խարլեան Միւսիլ վարդապետին մատուցած հրոժարականին փայ բաւական խորհրդակցելէ ետեւ՝ արժանի չհամարեց ընդունիլ այն հրոժարականը, և առ այժմ որոշելով որ Մշոյ միաբանութեան հոս զրուհու վարդապետները Մուշ Երթեան, այս խնդրոյ վերջնական որոշումը յառաջիկայ հինգշաբթի օրն ըլլալէք ազգային Խառն ժողովին թողուց։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Բաւական ժամանակէ ի վեր ազգային կեդրոնական անուակին դանձուպահ Մամէտեան Միւսիլ ազգային վրայ եղած ամբաստանութեան առթիւ հասարակութեան և լրագրաց մէջ ալ և այլ խորհրդածութիւններ և դատողութիւններ կը տեսնուին, որոնք անպատեհ և անանդի են։ Ուստի զանազան պաշտպան և ուսման դատարաններն այսպիսի խնդրոյ մը վրայ որ հաշուի խնդիր է, և միայն մօտաւոր և հասուն քննութիւնը կրնայ զայն լուծել։ Թէ և այս քննութիւնը Ֆրէնկեան Գալի Եֆէնտին տեսնութեան ներքեւ Տիւսեան խորհրդոյ յանձնուած էր Բարձրական ժողովը կողմէ, բայց Բարձրական ժողովը քանի մը պատճառաւ արժանի դատող մասնաժողով մը կազմել եւ գործը անոր յանձնել։ Այս մասնաժողովն անդամներն են՝

Բարձրակ պէյ Ֆերուհ

Ֆրէնկեան Գալի Եֆէնտի

Նորիկեան Նշան աղա

Բարձրական ժողովը կը յուսայ որ այս մասնաժողովը քանի մ'օրէն իւր տեղեկագիրը կը մատուցանէ։ Ուստի կը մնայ մասնաւոր լրագրոյ՝ ապաւնի ժողովոյն վճար, և կանխահալ դիտողութիւններով չլրացուի հասարակաց կարծիքը որ հարկաւ կը յարդէ այսպիսի ամենափոփոխ խնդրոյ մը համար եղած դատաստանը։

25 հոկտ. 1864

Ի. Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլսի

Ազգային Ս. Փրիլի հիւանդանոցի նորոգութեան համար քանի մը բարեւեր անձինք երկաթ և ալիւս (թուղթ) նուրած ըլլալով, իւրաքանչիւրին անունն ու ըրած նուերին քանակութիւնն արժանի կը համարենք հրատարակել յորինակ տպոյ։

600	Երկաթ Մեծ	Գեորգեան Լուս
		Լաւաճուր արդ
600	"	" Սիմեոն Զօհանէս
		արդ
200	"	" Պամաճեան Մերօլէ
		արդ
100	"	" Միւստեֆեան Միւլ
		տիչ արդ
100	"	" Սայեան Միւսիլ արդ
100	"	" Տալուտեան Տիւրքեան արդ
100	"	" Սայեան Գրիգոր արդ
2500	Հատ քերթիւ	Թուղթ . Համար
		ձուլեան Լաւաճ արդ
500	"	" Եթուլուպեան Եր
		րահաճ արդ

Իզմիրի Ս. Յակոբ Պատարանէն և Ս. Զօհանէս Զիւլիւսեան քահանաները որոնք ազգային Վարլութեան կողմէն Կ. Պոլսի կանչուած էին, երկուշաբթի աւուր մայրաքաղաքը հասան։

Պատարանի վիճակին առաջնորդ Գ. Եր. Ս. Միւսիլ արքեպիսկոպոսը՝ որ ազգային Խառն ժողովը որոշմամբ նախկին

պաշտօնն ալ վրան մնալով՝ Ներկայութի առաջնորդական փոխաւորը կարգուած էր, չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէ մեկնեցաւ Ներկայութի թալու համար։

Նորին Սրբաւորութեան ուղեկից է նաև Ունձեան արժանապատիւ Երթեան վարդապետը։

Ներկայութի ազգայնոց ներկայ վիճակին նկատմամբ բարձրաստիճան և գործունեայ եկեղեցականի մը ներկայութիւնը խիստ կարևոր ըլլալով, քաջայայտ ենք որ Գ. Եր. Ս. Միւսիլ արքեպիսկոպոսին հոն երթալն օգտաւէտ արդիւններ կուտենայ, և մանաւանդ վերջին օրերս ալ զին նուիրուած մեծադուրս կառններուն գործն ալ բարելոյնապէս կատարաներուն կամայն ու զիտաւորութեանցը համեմատ արդարապէս կը կարգադրի։

Ալեքսանդրէն հոկ. 11 թուով տեղեկն աւարտեց Երթ. Ս. Գրիգոր քահանայի և պատուարժան թաղական խորհրդոյ անդամն ստորագրութեամբ զրուած նամակ մը բերկրութեամբ կը տեղեկանանք թէ վիճակին առաջնորդ Գ. Եր. թագաւոր Ս. արքեպիսկոպոսն՝ ըստ խնդրանաց Ալեքսանդրէն ժողովը կանխ. Վասուրականի տիրացու Պաղտատար պատուելին յիշեալ քաղաքի դպրոցին հայկաբանութեան դասատու զրկած ըլլալով, տեղեկն հայ մանկալին նախախրթական ուսմանց մէջ յաշտութեան յառաջ երթալ սխեմին, և ապէն 40 չափ տղայք ալ քերականութիւն կը սովորին իդոհութեան Ալեքսանդրէն ազգայնոց, որոնք 250 տարիէ ի վեր հայերէն լեզուն կորսնցուցած ըլլալով, իրենց որդւոյն ազգային լեզուն ուսման մէջ օրքան զր ըրած յառաջադիմութիւնը մեծ ուրախութեամբ կը տեսնեն, և ասոր համար իրենց խոր շնորհակալութիւնը կը յայտնեն թէ՛ վերոյիշեալ վարժապետին և թէ՛ իրենց հոգեւոր առաջնորդէն որ իրենց այս բաղձանքը լընկելու միջոց և հոգաւ ծու եղած են։

Մենք ալ ուրախակից կըլլանք Ալեքսանդրէն բարեւեր ազգայնոց, և կը փափաքենք որ դպրոցական բարեկարգութեան յարգը ճանչելով յարատեւ իրենց ջանքը մէջ, ըստ որում առանց յարտուութեան կարելի չէ որ փափաքենք զլուրէնէն։

Հալեպէն հոկտ. 11 թուով գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Վ. արդալի Հալապի լրագրոյն տեղաւ մը 22-ւոյն մէջ անստորագիր նամակաւ մը 22-միլիարդի Մուսահիւն զիւղի Վարլութեան Ս. Սարգիս քահանայի նկատմամբ եղած ամբաստանական անխախտութիւնները՝ ճշմարտութեան զուրկ թշնամական ուղեւոր արդիւնք են, և կը յարէ թէ Հալեպի ազգայնոց յիշեալ Ս. Սարգիս քահանային վաղը և բարքը տեսնել, և զինքը դրամական ձեռնադրութեամբ ալ պատուելով իւր հայրենիքը վերադարձուցեր են ի միկիւրութիւն Մուսահիւն զիւղի խոյնի հայ ժողովընց։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Ասիէ ինսուրն տարի առաջ Հնդկաստանի մէջ վախճանեալ հայազգի իսթա Ղազար Գրիգորեանի թողած ժառանգութեան Տաճկաստանի մէջ դառնուող ժառանգաց ինկած բաւնին մէկ մասը Մարկոսեան մեծապատիւ Գրիգոր Եֆէնտին միջնորդութեամբ ձեռք բերուած ըլլալով և օրն մասին օրինաւոր ժառանգաց մէջ արգարութեամբ բաժանուելով Բ. Գուռն ազգային վարչութեան յանձնուած ըլլալով, ազգային վարչութիւնը յիշեալ ժառանգաց ներկայացման համար վեց ամիս պայմանագրով որոշած էր ներկայ տարւոյս մարտ 28 էն սկսելով։ Մինչև ցայսօր օրինաւոր ժառանգաց մեծ մասը ներկայացման ազգային վարչութեան բայց ուսման որոյ ժառանգութեան իրաւունքը վաւերական կերպով արգէն ճանչցուած է՝ դեռ բնաւ չներկայացան։ Ուստի ազգային վարչութիւնն այս գործին մէջ ամենայն արգարութիւն և զիւրութիւն որոյ որ իրաւունք մ'ունին ապահովեցնելու համար արժանի դատող յիշեալ պայմանագրով ներկայ

բաժնի մինչև մեկ ամիս : Հետևաբար՝ սոյն պաշտօնական յայտարարութեամբ կը ծանուցանէ բոլոր այն բաշակայ ժառանգներուն, որ մինչև ներկայ հոկտեմբերի 28 երրորդ օրը կամ անձամբ եւ կամ փոխանորդաբար ներկայանան ազգային Պատրիարքարանը եւ իրենց անունը արձանագրել անս եւ իրաւունքնին հաստատեն : Իրաքանչիւր ժառանգ պէտք է որ օրինաւոր վաւերագիրը ձեռքը ներկայանայ, եւ ուր անձամբ չկրնայ յայտարարել փոխարինողը կարգիւ ըլլայ, իր ստորագրութեամբը հաստատել եւ տեղւոյն Ազգային վարչութեան կողմէն վաւերացնել փոխանորդագրով մը ներկայացնել զայն :

Վերջիւսկայ պայմանաւոր լրանալէն անմիջապէս ետքը՝ ժառանգութեան բաժանումը պիտի ըլլայ օրինաւորապէս ազգային Վարչութեան միջնորդութեամբ :

28 սեպտ. 1864

Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Ս. Պալմ :

ՊՈՐՍԱՅԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ
ՀԵՌԱԳՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Լոտորա 2 յոյեմբեր

Օտմ. Գոնաօյիտէ՝ 503/8 503/8
Օտմ. փոխառութիւն 1858/1 683/1 69/1
Օտմ. փոխառութիւն 1862/1 71/1 713/1

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս գաղղիական զեպական Ս. սեմ. աղ. Սուրբի Սարգիսի եւ բրուսիական զեպական Ս. սեմ. Պրապի աղ. Սեն Սիմոն կոմբ. որոնք առ ժամանակեայ կերպով իրենց տէրութեան հրամանաւ Եւրոպա գաղթէին : Երբեք ընթացիկ օրը՝ Քիւսթիէնի ծանրով մայրաքաղաքս վերադարձան :

— Ժամանակէ մ'ի վեր Ենդղիոյ եւ Եգիպտական կառավարութեանց մէջ բանակցութիւն մը կը ըլլար Հնդկաստան եւ թալիք անգղիական զօրաց Եգիպտոսէն անցնելուն վրայ, բայց այս փոխադրութիւնն Եգիպտական կառավարութեան մեծ դժուարութեանց պատճառ ըլլալուն համար մինչև ցարդ կ'երկարէր : Մայրաքաղաքիս Ժառանգ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ գլխաւորութիւններն այս օրերս լուծուելու եւ փոխադրութեան համար ալ արդէն ամեն մէկը 500 տալիս աշխատեցնելու համար զոգնուելու կը ջանան : Իսկ անոնք երբեք Հնդկաստանէն մինչև Սուէիզ պիտի նաւարկեն, երբեք ալ Եգիպտոսէն չ'ընդունուին :

— Աստուծոյ թէ կայսերական կառավարութիւնը որոշեց թէ Ենդղիոյ զօր. ծառային եւ Պապի գաղութի նաւաւան տոյցին մէջ տեղը ծովագետ մը շինել, որ մասնաւոր ճիշդագործութեամբ լուծուած օսմանեան նորահաստատ շոգնուարկութեան ընկերութեան պիտոյից համար ալ բազմաթիւ քարուկեր ընդարձակ շէնքեր կառուցանել այն տեղը, եւ ծխախոտի ու մրգեղանաց ժողովի եւ կայսերական պալատին պարտէից մատակարարութիւնն ալ հոն փոխադրել : Բազմաթիւ խնամ թնր ու մթերանոցներ շինելով, ամենայն դատ պարտէին ալ նոր դուռ մը բանալ, մայրաքաղաքիս ներքին կողմէն հետ քիւրաւ հարգողակցելու համար : Եւ շէնքին համար պէտք եղած սաւեր կայսերական զանձէն պիտի մատակարարուի, եւ եկամուտներն ալ օգոտաւորուին Խնդակալին պիտի յատկանան :

— Թալիքի Ս. աղայէ պաշտօնական լրագրին մէջ կը կարգանք թէ կայսերական կառավարութիւնը Մէքիէ գացող առաջիկ ու խառնորայ գլխաւորութեան համար ուրոշեց թէ որ այսուհետեւ Սիւրբի փոխանի ցամաքէն երթալու շոգնուարկութեան շոգնուարկութեան մը ամեն տարի Սիւրբի Խալիքի պիտի աւանդ, եւ շանաք գալ, Իլմի, Ետարի, Մէրիս, հանդիպելով ուսուսողները պիտի աւանդ եւ ձրիապէս Պէրութ ու Եգիպտոսէն անան :

— Միջոցով աղբիւր իշխան Քուզա պէյն անցնելները Ս. Պալմ գտնուած

ժամանակ իրեն ուղեկցող օսմանցի պաշտօնական կրտսն հետեւեալ ընտիր եւ թանկալի գէներներն ընծայ զրկեց :

Սոփիստ վեց հարուածեան տարածալի մը Ս. սեմ. Վուսթի փաշային : Գարձեալ օսկեպատ վեց հարուածեան ծորանարարութեամբ տարածանայ մը վան յալիքի մը Եւ անգամանակ Քուզա պէյն անուան տառերն ընդերու գեղ : Հաղարապետի տեղալիք ճիշդ պէյն :

Օրդ մ'ընտիր տարածանայ եփեմատ քանդակած իր թով : Հաղարապետի տեղալիք Իսահեմ Եգիպտոս, զոգ մ'ալ հաղարապետի տեղալիք Եգիպտոս Եգիպտոսի : Եւ տարածանայներն ամենն ալ Փարիզ շինուած եւ ծորանարարութեամբ գլխաւոր տեղալիք մէջ արուած են : Եւ այն պէս օսկեպատ երկնոսէ կոթով եւ վերջերեայ քանդակներով զոգ մ'ընտիր տարածանայ գնդապետ Սիւ պէյն, շէնք եւ թանկալի տալարան մ'ալ անոր լծակցին, զոգ մը անման տարածանայ որի հրացան մ'ալ Լիւս Սալի փաշային զրկած է :

Իսկ Ս. սեմ. Քուսիլ պէյն ալ գեղեցիկ եւ փառաւոր կաւք մը կը զոգ մը ընտիր երկաւորներ զրկած է իրենց ամեն կազմաներով :

— Քուսիլ խանի զօրավարը կառուելու արշաւն ձիարշաւն օգնուին ան բարեխառնութեան պատճառաւ քանիցս անգամ ետ ձգուելէ ետեւ վերջապէս անցնալ շարժեալ եւ կիրակի օրերը կատարուելու օգոտաւորուին Խնդակալին ներկայութեամբ :

Եւ զին օրը շարժեալ նախ արհեստաւորաց միջանակին ձիարշաւն եղաւ եւ առաջին միջանակը (25 լիւր) Խալիքի պէյն Վաթիկէ անուն երկաւորն ստացաւ :

Յետոյ ութ ձի ալ կայսերական (250 լիւր) միջանակին համար արշաւն եղաւ : Եւ յաջորդին մէջ Ս. Խալիքի անունի Վաթիկէ անուն (տորա) երկաւորն առաջ հասաւ, բայց իր սերունդն երկաւորն ըլլալուն համար միջանակին իրեն ետքը համարին հետ բաժնուելու հարկաւրեցաւ :

Երրորդ արշաւը որ բաշխաներուն էր՝ ոչինչ համարուեցաւ, ըստ որում այս արշաւին երկու չորս ձիերն ալ շատ անդամ վաղ քրտնին փոխեցին :

Յետոյ տիկնանց միջանակն սկսաւ եւ Հասան պէյն Օլանտ անուն ձին առաջին միջանակին առաւ, այն է 50 լիւր : Իսկ անիկ ետեւ յանկալարն սկսելով՝ առաջին միջանակը՝ 75 լիւր Սեֆեր փաշային մասնին ստացաւ եւ հանդէսը վերջացաւ : Եւ զին արշաւին մէջ Սեֆեր փաշային Լիւսիտա անուն ձին եւ Սուսթա Փա փաշային Սիւսթ անուն ձին ի յաւելով իրենց հեծեալներն զգեստանցին, բայց բարեբաղդաբար թեթեւ վերքեր միայն ըստացան :

Երկրորդ օրը կիրակի՝ կես օրէն ետեւ ձիարշաւը դարձեալ սկսաւ նախ Բուսիլի միջանակին զոր Փոլսուտը անուն փոքր ձի մը վառարկեցաւ :

Յետոյ փոխադրայի միջանակն սկսաւ որուն մէջ Հասան պէյն Օլանտ անուն ձին յաղթող եղաւ : Եւ փառաւորաց միջարշաւին մէջ յաղթող եղաւ Ս. սեմ Սուսթա փաշային ձին, ցանկերու միջաշարին մէջ Ս. Տիւրքիսի Սիւրբի անուն ձին : Իսկ վերջին արշաւին մէջ Սեֆեր փաշային Լիւսիտա անուն ձին յաղթեց :

— Հնդկաստանէն եկած վերջին լուրերն կիսմանք թէ հոկտ. 9ին օրը Վալի կաթա գարհուրել փոթորիկ մ'ենելով՝ 112 նաւ ընկողներ, 12000 հոգի խղիւղներ են : Բաղարքին մէկ մեծ մասն ալ ծովուն ջուրերն ողողուել է : Երբեք փառք 200 միլիոն ֆրանքի կը հասնի :

— Իւրեք թէ Եգիպտոսի փոխար. քոյին բարձր մայրը մայրաքաղաքէն մեկնելէն առաջ Ֆերի գետի լաւին մարապետներուն հիւանդանոցին հինգ հազար ֆրանք շնորհեց թէ նոյն հիւանդանոցին մէջ յատուկ յիմարանց մ'ալ շինելու համար :

— Մայրաքաղաքիս Քերիսի Երբէրէ անուն տաճիկներն լրագրին մէջ կը

կարգանք թէ կայսերական անձնուպահ հեծեալաւոր չորրորդ դուշն անցեալ տարի Սոփիստ դանուած ժամանակ յիշեալ գնդին հրամանատարներն անոնք օրինաց հակառակ դործելու մէջ գտնուելէ զատ՝ զօրութեամբ ալ ամբաստանուելով, մասնաւոր յանձնաժողովի մ'առջեւ քանի մ'ամեն ի վեր կը քննուէին : Եւ յանձնաժողովներն յայտնուել է որ նոյն գնդին գնդապետ Սալի պէյն 202477 դուրուշ, հաղարապետ Զիւսէին Եգիպտոս 31815 1/2 դուրուշ, հաղարապետ Զիւսէին արան 33134 1/2 դուրուշ, քարտուղար Զիւսէին Եգիպտոս 4885 դուրուշ, եւ միւլաթիմ Եգիպտոս 5578 դուրուշ գողցել են : Հետեւաբար զինուորական ծառայութեան հանուելով, դործած ստանիսն ստիկանութեան գլխին միջոցաւ առնուելէ ետեւ, մէկ մէկ տարի բանաւորութեան դատապարտուել են : Իսկ յիշեալ գնդին հարկաւրապետներն Օսման, Զիւսէին, Հասան եւ Զիւսէին աղաներն ալ իրենց անկարգ ընթացիկ համար երեք ամիս բանաւորութեան դատապարտուել են՝ առանց զինուորական ծառայութեան հանուելու :

— Գահիրէի Ենդղիոյ լրագրին մէջ կը կարգանք թէ միջին Եգիպտոսի թագաւորներն մէկը որուն երկիրը Հապիշաւանի տաճանակից է եղեր, այս օրերս Գահիրէ եկեր է եւ կառավարութեան հիւանդանոց իջնելով, քանի մ' օրէն ետեւ Գահիրէի մէջ պարտուել եղեր է իր անձնապահներով՝ որոնք իրեն պէս զինուորեմ չորս պարսպիկ են եղեր ձերմաներ հաւաքած եւ ձեռքերնին ալ մէկ մէկ պատեւ նաւոր սուր բռնած : Խուս մը սեւամորթ պարսպիկներ ալ ետեւէն կերթան եղեր :

Եւ իսկ թագաւորն ալ իր մարդոցը պէս պիտի զգեստ եւ ոտքն ալ տեսակ մը գլխին հողաթափ հագած է եղեր, միայն թէ երկայն համրիլ մը (թէպիկ) վրէ զը ձգած է եղեր, որուն մէջ տեղը դահար մը կայ, որն որ զանի իր ամենէն ըստարին հպատակներն որոշեալ միակնը շանն է եղեր :

Եւ իսկ զատ որոշած թաշկինակ մը ձգած է եղեր ձախ թեւէն գէպի ալ ուսը :

— Ենդղիական լրագիր մ'անցեալ 1863 տարւոյն մէջ Ենդղիոյ երեք թագաւորութեան ծովաօդային քաղաքները մտած ու երեք նաւերուն հաշիւը տարով կըսէ թէ մէկ տարւան մէջ 414000 նաւ մտեր ու եկեր են Ենդղիոյ նաւահանգիստները, եւ այնչափ նաւերը 62 միլիոն տալիս ուսչափ փառք կը կրեն եղեր, որոց արժէքը 400 միլիոն անգղիական լիւր կը համարուի :

Եւ 414000 նաւերն 2000 նաւ ծովաօդի եղեր են, որ բաղադատութեամբ նախընթաց տարիներուն շատ է, եւ որով 1854-է ի վեր եղած նաւաւերութեանց թիւը 78000 կը հասնի :

Եւ նաւաւերութեանց մէջ անչափ շատ մարդիկ ալ կ'անցնեն իրենց կողմէն եւ թերեւս աւելի պիտի կորսնցունեն, եթէ Ենդղիոյ մէջ փրկանաւեր շինուած չըլլային, որոնք իրենց հաստատուելէն ի վեր այն է 10 տարւան մէջ՝ 25000 հոգի ծովաօդը ըլլալէ աղատուել են : Եւ իսկ 5000 անցեալ 1863-ին մէջ աղատուել են, ըստ որում անցեալ տարի՝ ուրիշ տարիներու հետ համեմատելով աւելի շատ փոթորիկ եղած է :

— Օտեսայի գրուած նամակի մը մէջ կը կարգանք թէ Ս. Սուլէ երեւել ձիալապոցը՝ որ անցեալ տարի Եգիպտոսի մէջ ձախող արկածի մը հանգիստեցաւ իր աղջկաներն մէկը գաղանալան փոքրագ կրից դոճ ըլլալով, այս տարի ալ Օտեսայի մէջ մեծ փառք մը կրեր է հետեւեալ պարագաներով : Երկուսն մը ծանուցում ընելով թէ իր ձիաթառեր խուսիս Զիւսէին Եգիպտոս Բիւրիս անուն յոյնի մը հետ պիտի մեկնանար, բազմաթիւ անձինք յետադին գլխիկ են, բայց հակառակ իր խառնան, մեկնամարտութեան երկուց յիշեալ յոյնը չըլլալով՝ որ մեծ հաւանուելի եղեր ու իր կողմանէ, թատրոնին

հանդիսականները թատրոնին ամեն կողմը կ'որսնէր քայքայեց ցրուել եւ բազմաթիւ փառ հասցեներ են անոր :

Ս. Սուլէի կրած այս ձախող արկածին վրայ չենք զարմանար : Հաստալախութիւնը երբ հրապարակական ծանուցումով մը կը խաղուի, կամ մէկ մ'ալ թատրոն չ'ըլլար, կամ այսպիսի խիստ երաւի միջոցներու կը զիմէ :

— Եւ օրերս Գաղղիոյ գիտութեանց ձեմարանին առջեւ առանց կաշի կերակուր եփելու փորձ մ'ենդեր է :

Եւ զիւսիս հարկը Ս. Պալմինէ միս, բանջարեղէն, պտուղ վերջապէս ինչ որ եփել կուզէ, սեւ ամանի մը մէջ կը դնէ եւ վրայէ վրայ շարուած ապակիներով կը դոյնէ եղեր : Եւ իսկ անգղիական թիւնն այս ապակիներէն անցած ժամանակ ջերմութիւնը բազմապատկելով՝ շուտ մը կ'երակուր շուրս ետալ կ'սխի ու կ'երկի, եւ այսպէս երկուց կ'երակուր ալ խիստ համեղ եւ անդարար կըլլայ եղեր :

— Եւ հաստանի վերջին ապստամբութեան ժամանակ Սուսիոյ կառավարութիւնը 40 հոռետակ ան վանք յարքուներս դրաւ եւ ապստամբաց օգնելուն համար : Նոյնպէս Ս. արշաւայի Օգոստինեան կրոնաւորաց հոռետակ ալ յարքուներս դրաւ եւ 45000 արծաթ թուղի տուաւ ան միջապէս չ'ընել վճարելուն համար :

— Իտալական լրագիր մը մէջ կը կարգանք թէ բոլոր Իտալիոյ մէջ 84 զանազան կրօնաւորական կարգեր եւ 2382 վանք կայ՝ որոց 658 մուրացիան կարգեր են : Եւ իսկ 15491 կրօնաւոր եւ 18198 միանձնուի կը գտնուի, որոնք 4668 հոգի ալ աշխատաւոր անդամ ունին, որով Իտալիոյ մէջ գտնուած վանականաց թիւը 38357 հոգի կը հասնի :

— Փարիզի գիտութեանց ձեմարանին հոկտեմբեր 17ին տարին մէջ Տըքսթըր Պըլանտէ անուն երեւել բժիշկ մ'երկարատեւ քուսերու վրայ հետաքրքրական յիշատակագիր մը ներկայացուցեր է, որուն մէջ յիշուած գէպերն այնչափ արտաքայ կարգի են՝ որ մարդուս հաւատարմ չ'ըլլար եթէ այնպիսի արժանահաւատ անձ մը հաստատուած չ'ըլլայ :

1854 ին քսան տարեկան կին մը ամբողջ յիսուն օր քնացել է առանց արթննալու :

Եւ զէպքը որչափ պարմանալ է, այնչափ ալ բնականէ դուրս է, ըստ որում նոյն կինը 1862ին սկիզբն առաւ մը կըրկին քնացել եւ 1863 մարտի մէջ արթնացեր է : Եւ երկարատեւ քուսին մէջ յիշեալ կինն արթնցունելու համար ամեն կարելի եղած ջանքերն ի գործ դրուելու եւ ամենաքաղի ոգիները գործածուել են, բայց կինն առանց զգալու՝ հանգստաւ կը ննջէ եղեր : Հնուաւորութիւնը դրեթէ անգղայի, եւ բազմաթիւն ալ շատ ծանր կը դարձնէ եղեր, սակայն մարմնով վարդապետ ու առողջ եւ գիտութեան հակառակ է, զեր, թէ եւ այն երկարատեւ քուսին օրերը ոչ բան մը կ'երկեր եւ ոչ ալ կարիք վերջաւոր է :

Եւ պատմաւորներուն նայելով, հին Յունաստանի Եպիմեդիէս փիլիսոփային յիշատակ քուսը՝ որ մինչև ցարդ առասպելի կարգ անցած էր, հաւանականութեան կերպարանք հիւանդաւ :

— Գաղղիական Սեմաուտ տը Լ օտու անուն լրագրին մէջ կը կարգանք, թէ այս օրերս բժիշկ մը 18 տարեկան մանկամարդ օրիւղ մը տեսեր է որ տարօրինակ հիւանդութիւն մ'ունի եղեր : Եւ իսկ հիւանդութիւնն է գիշերատեսութիւն, այսինքն յիշեալ արքիւր արեւ ծագելէն ետեւ չ'տեսներ, իսկ իրիկունը մանուշակ գլխիկը որչափ ալ թանձր մութ ըլլայ՝ կը տեսնէ եղեր : Հետեւաբար գիշերատեսա արքիւր առաւ ընէ մինչև իրիկուն սքեքր լալով մը դոցած միայն զիշերները կը տեսնէ, կը կարգայ եւ կը գրէ եղեր խիստ մութին մէջ անգամ :

Հիւանդութիւնն այն է որ աչքերը լոյս տեսած ժամանակ թեթեւ յոգնութիւն մը կ'զգայ եղեր :

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ